

# פרשת חיי שרה

נקודות והצעות להוראה	תכנים מרכזיים	פרק	נושא
<p>לשון התורה: תרגום הפסוק: "מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים" למספר בלשונו במילים ובספרות.</p> <p>בהזדמנות זו נרחיב על אישיותה של שרה: מכניסה אורחים וגומלת חסד, דואגת להעמדת בן מאברהם וחרדה על גידולו; מלמדת אמונת ה' ("שרה מגיירת את הנשים") צנועה. מיומנות הדפדוף וחיזוק ההתמצאות בחומש – לפתוח מקורות המלמדים על תכונותיה הטובות (פ' י"ח פס' ו', ט'). בהקשר זה ניתן להרחיב מעט ולספר את מדרש חז"ל על הניסים שהיו באוהל שרה: נר דלוק מערב שבת לערב שבת, ברכה מצויה בעיסה, ענן קשור על האוהל (מופיע ברשי"י פ' כ"ד פס' ס"ז).</p> <p>שאלה לדיון או כתיבה: מה יכול היה אברהם לומר על תכונותיה שרה בהספד, כתיבת דברי שבח להספדה של לשרה (מאפשר חזרה והפנמה)</p> <p>עיון בפסוקים: היכן ניתן לראות שאברהם מכובד מאוד בארץ? ("נשיא אלקים אתה בתוכנו", "לא אדוני שמעני", "איש ממנו לא יכלה ממך מקבור מתך") מדוע כבדו אותו? כיצד הכירו אותו? אעפ"כ גם אברהם מכבד את בני חת. הוכיחו מהכתובים. ("וישתחו לעם הארץ" "וישתחו לפני עם הארץ")</p> <p>שאלות לדיון: אברהם רוצה לקנות את מקום קבורת שרה, ולא לקבור כאורח במקום זר. מדוע? (כדי שהמקום יהיה שלו ואף אחד לא יוכל לגרש אותו או את בניו ממקום זה)</p> <p>מה מציע עפרון בתחילה, ומה מבקש אחר כך? (תחילה מציע לתת את השדה והמערה בחינם, אחר כך מבקש עבורם 400 שקל כסף, שזה סכום גבוה מאוד. אמר הרבה ואפילו מעט לא עשה)</p>	<p>א. ב. מות שרה וההספד עליה; שני שמות למקום אחד: קרית ארבע=חברון</p> <p>ג. ט. ז. קנין מערת המכפלה: אברהם צריך לקבור את שרה ומבקש לקנות מקום לשם כך. אברהם פונה לבני חת במילים: "גר ותושב אנכי עמכם" (ה' הבטיח לבניו את הארץ, אך בינתיים בעלי האדמה הם בני חת); עפרון ובני חת מבקשים לתת לו אפשרות לקבור את מתו בחינם, בכל מקום שירצה. אברהם מתעקש לקנות אחוזת קבר בכסף מלא; אברהם "שוקל לעפרון" - קונה מעפרון החתי את השדה והמערה "בכסף מלא" – במלוא המחיר: "אַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל כֶּסֶף עֶבֶר לְסֹחֵר"</p> <p>י. ז. כ. – אברהם בעל השדה והמערה, שרה נקברת במערת המכפלה.</p>	<p>כ#ג</p>	<p>דמותה של שרה-קניית מערת המכפלה וקבורת שרה</p> <p>3*</p>

<p>לסיכום ניתן להמחיז את המשא ומתן.  הרחבה בנושא מערת המכפלה: היכן נמצאת? כיצד הפכה למקום קברי אבות? מהי ה"מכפלה"  (לפי רש"י לפס' ט: מערה כפולה -"בית ועליה על גביו", או: שכפולה בזוגות הקבורים בה);  להראות תמונה, לקשר עם חוויות הילדים שביקרו במערת המכפלה.  ישנו אתר על מערת המכפלה הכולל סיור וירטואלי: <a href="http://machpela.com/videoTour.asp">http://machpela.com/videoTour.asp</a></p>			
<p>הפסוק הראשון מזמן קישור עם פרקים קודמים (דפדוף והתמצאות): במה ברח ה' את אברהם?  (רכוש - פרק י"ג פס' ב' ועוד, כבוד - "נשיא אלקים", אך החשוב מכל- בנו יצחק שימשיך אותו)  בתורה הכתוב מציין רק "עבד", "עבד אברהם". על פי מדרשי חז"ל העבד הוא אליעזר.  להסביר שהסימן שמבקש העבד איננו שרירותי, אלא מראה על מידות טובות: הנערה שמוכנה  להתאמץ ולהשקות גם את הגמלים, היא ודאי גומלת חסד.  שאלה לדיון: מדוע תכונה זו מתאימה לבנו של אברהם? (אברהם גומל חסד - להזכיר דוגמאות:  הכנסת אורחים, תפילה על אנשי סדום, ועוד)   לתאר את משפחתה של רבקה ע"י אילן יוחסין  שימוש בהמחשות - להמחיש את פעולת החסד של רבקה על ידי הכרת פרטים ריאליים מסיפור  הכתוב: הגמל ותכונותיו, המעיין, הבאר, הכד והשקת; פעולות השאיבה, אורך הדרך וכו':  א. כמות המים: גמל הוא בעל חיים גדול ושותה הרבה, הגמלים היו אחר דרך ארוכה במדבר, היו  עשרה גמלים.  ב. הקושי בשאיבה: צריך לרדת למעין ולשאוב ולהעלות את המים, הכד המלא במים - כבד.  ג. הגיל הצעיר של רבקה: "נערה"  ד. הזריזות שלה במעשה. הילדים אתרו מילים המביעות זריזות (שלוש פעמים בפסוקים י"ח, כ)  ה. עושה חסד עם אדם זר שלא מכירה.  ו. "לָעֵת עָרְבָ לַעֲתָ צֵאת הַשָּׁבֹת" בעת העתיקה היתה הבאר מקום הומה לקראת הערב ורבים  יצאו לשאוב, ובתוך כך רבקה שמה לב להלך הזר וטיפלה בו ובגמליו.</p>	<p>א. ט: "ה' ברח את אברהם בכל" - עושר וכבוד, אך בעיקר - בן שימשיך אותו; אברהם משביע את עבדו שלא ייקח ליצחק אישה מבנות הכנעני - בגלל רשעותם ומידותיהם הרעות, אלא ילך לארצו לקחת אישה ממשפחתו. אם האישה לא תסכים לבוא - לא יוציא את יצחק מהארץ.  י. י#ד; תפילת העבד: העבד טאמן לאברהם ורוצה לבצע את השליחות היטב: הוא לוקח גמלים ורכוש ויוצא אל ארצו של אברהם - ארם נהריים, למשפחת אברהם - עיר נחור. הוא חונה על יד הבאר מחוץ לעיר ומבקש מה' שיראה לו מי האישה המיועדת ליצחק.  ט#ו. כ#ח; החסד של רבקה: ה' שומע לתפילת העבד מיד - "טרם כלה לדבר" - רבקה יוצאת לשאוב מים. העבד רץ לקראתה ומבקש לשתות. רבקה נותנת לו ומשקה גם את כל גמליו.  העבד, בתגובה: א. נותן לרבקה מתנות, כי מבין שה' שלח לו את האישה הראויה ליצחק. ב. שואל למשפחתה, ושואל אם יש בביתם מקום ללון (רבקה עונה על משפחתה ומזמינה את העבד לביתם ללון). ג. מודה לה' בהשתחויה ובברכה.  כ#ט. ל#ג; העבד מגיע לבית רבקה; לבן רואה את רבקה ויוצא לקראת העבד ומזמין אותו לבית. מגישים לו אוכל, אך הוא מסרב לאכול עד שיסביר את סיבת בואו.</p>	<p>כד</p>	<p>שליחות העבד לחרן להביא את רבקה ליצחק לאשה *4)</p>

<p>ז. לא מתייאשת עד שמסיימת ("כלו הגמלים לשתות" – פס' כ"ב) גם הזמנת העבד לביתם מראה על חסד.</p> <p>שאלה לדיון: מדוע העבד אינו אוכל לפני שידבר? (חשיבות השליחות בעיני העבד, ורצונו למלא אותה בשלמותה)</p> <p>חזרת העבד מזמנת חזרה על הסיפור בכיתה אך אין צורך להתעכב על פרטים והשוואות.</p> <p>שאלות לדיון: מדוע העבד לא מסכים להתעכב? (לסיים היטב את השליחות)</p> <p>מדוע רבקה מוכנה ללכת עם העבד? (היא מכירה בגדולת משפחת אברהם ובצדקותם)</p> <p>כדאי להזכיר את הניסים באוהל שרה שפסקו עם מותה, וחזרו כשבאה רבקה. (רש"י פס' ס"ז)</p> <p>המשמעות היא שרבקה ממשיכה את ביתה של שרה אמנו, וראויה להכנס למשפחת אברהם בזכות צדקותה ומידותיה הטובות.</p> <p>להמחשת השמחה ניתן לשיר בכיתה שירי חתונה, לכתוב הזמנות לחתונה.</p>	<p>ל"ד-מ"ח: העבד מספר את מהלך העניינים.</p> <p>מ#ט. ס#א; שליחת רבקה להיות אישה ליצחק: גם לבן ובתואל מבינים שה' כיוון את דרכו של העבד לפגוש את רבקה, ומסכימים שתלך איתו להינשא ליצחק. העבד לא מוכן להתעכב, רבקה נשאלת והיא מוכנה לבוא איתו. משפחתה מברכת אותה שזרעה ירבה ויתגבר על האויבים.</p> <p>ס#ב. ס#ז; פגישת יצחק ורבקה ולקחתה לאישה: יצחק יוצא "לשוח בשדה" - להתפלל. רבקה רואה אותו ומתפעלת מגדולתו ("ותפל מעל הגמלי") העבד מספר ליצחק על דרכו, ויצחק נושא את רבקה לאישה</p>	
<p>הכתוב מזכיר את סיפור קניית מערת המכפלה – מזמן חזרה ושינון.</p> <p>מערת המכפלה הופכת כאן להיות אחוזת קבורה משפחתית, ולא מקום קבורתו של אדם אחד</p> <p>לסכם את דמותו ומידותיו של אברהם באמצעות משימה או פעילות: אלו מידות למדנו מאברהם אבינו ומאלו מעשים (גבורה, חסד, ענווה, אמונה, תפילה); לתאר את "אהלו של אברהם אבינו"; תחנות בכיתה בעקבות אברהם אבינו (מקומות/אירועים מעשים ומידות)</p> <p>התורה מקצרת בתולדות ישמעאל כי הוא אינו בנו החשוב וממשיכו של אברהם בברית.</p>	<p>א-ו- לאברהם בנים נוספים מאישה אחרת, אברהם נותן להם מתנות ושולח אותם למקום אחר, כי הם אינם ממשיכים את עם ישראל. רק יצחק ימשיך את עם ישראל ויקבל את ההבטחות לאברהם.</p> <p>ז. יא – גיל אברהם בפטירתו; מותו וקבורתו על ידי יצחק וישמעאל; מקום קבורתו – מערת המכפלה; לאחר מות אברהם, ברכת ה' - ליצחק</p> <p>י"ב-י"ח – תולדות ישמעאל: לישמעאל בנים שיהיו לעמים.</p>	<p>מות אברהם וקבורתו)<sup>2*</sup></p> <p>כה</p>